

Pred obiskom predsednika republike

Predsednik republike Sandro Pertini bo v ponedeljek, 3. oktobra, prispel na štirnedeveni uradni obisk v deželo Furlanijo-Julijsko krajino. Prvi dan se bo mudil v Trstu, kjer se bo opoldne srečal s tržaškim županom in z župani vseh ostalih občin na Tržaškem ter s člani tržaškega občinskega sveta. Na univerzi bo nato prisostvoval slovesni otvoritvi akademskega leta, popoldne pa se bo udeležil slavnostne seje deželnega sveta. Naslednji dan bo predsednik najprej obiskal ladjedelnico v Tržiču, kjer bo položil venec k spomeniku padlim za svobodo, nato pa bo odpotoval v Gorico, kjer se bo med drugim srečal z županom in s člani občinskega sveta ter z vsemi župani iz goriške pokrajine. Popoldne si bo še ogledal kostnico na Oslavju, nato pa bo odpotoval v Videm. Sreda bo posvečena obisku Vidma in njegove pokrajine, zlasti potresnega področja. V Huminu je predvideno srečanje z vsemi župani videmske pokrajine. Zadnji dan, v četrtek, pa se bo predsednik republike mudil na obisku v pordenonski pokrajini.

Predsednik republike prihaja na obisk v deželo Furlanijo - Julijsko krajino v trenutku, ki je izredno kočljiv zlasti za Trst in Gorico, kjer je že dalj časa v hudi stiski vsa poldržavna industrija. Zanj zdaj napovedujejo in načrtujejo nove omejitve, z odpusti velikega števila delavcev, zlasti v tržiških ladjedelnicah, v tovarni Velikih motorjev pri Boljuncu ter v škedenjski železarni. Politični in sindikalni predstavniki bodo visokemu gostu prav gotovo podrobno obrazložili trenutno gospodarsko in socialno stanje v obeh pokrajinah ter zahtevali posredovanje pri vladi in vseh pristojnih ustanovah, naj se za tržaško in goriško pokrajino čimprej ukrene nekaj stvarnega, da se prepreči nadaljnje hiranje gospodarskih dejavnosti.

Ko državnega poglavarja spoštljivo pozdravljamo, bi ga kot slovenski list radi opozorili na položaj slovenske narodne manjšine, ki že toliko let zahteva, naj se ji v skladu z natančnimi določili republiške ustave in z mednarodnimi sporazumi končno prizna zakonska zaščita, ki edina lahko manjšini zagotovi obstoj in nadaljnji razvoj. Bogastvo Trsta, Gorice in vse dežele ne predstavljajo samo ladjedelnice, železarne in drugi industrijski obrati, temveč tudi prisotnost narodne manjšine s svojim jezikom in s svojo kulturo. Tudi za-

dalje na 5. strani ■

Je res mogoče urediti razmere v Libanonu?

Po odločnih prizadevanjih saudskega princa Badar Ben Sultana so na začetku tega tedna v Libanonu dosegli sporazum o prenehanju sovražnosti. Vse pa kaže, da ima premirje trhle temelje, kajti ponekod se spopadi nadaljujejo, čeprav je treba na splošno vendarle priznati, da v tej nesrečni državi državljanska vojna ne divja več s staro ostrino. Sporazum o premirju med drugim predvideva ustanovitev »varnostnega odbora« in »odbora za spravo«. Prvi ima nalogo, da skrbi za konsolidacijo premirja, drugi pa bi moral postaviti temelje novi libanonski državi.

Dogaja pa se, da z varnostnim odborom nočejo sodelovati nekateri muslimanski poveljniki in predstavniki Druzov, nekateri zastopniki maronitskih kristjanov pa so izjavili, da ne bodo sodelovali z odborom za spravo, in sicer v znak solidarnosti z dosedanjim predsednikom libanonske vlade Wazzanom in s predsednikom poslanske zbornice Asaadom. Na zahtevo voditelja Druzov Jumblata je libanonski predsednik Džemajel pristal, naj omenjena politika ne sodelujeta v odboru za spravo. Wazzan in njegova vlada sta že odstopila, kar je bil za voditelja Druzov pogoj za sklenitev sporazuma o prenehanju sovražnosti.

Predsednik Džemajel pričakuje, da bo Organizacija Združenih narodov čimprej imenovala svoje predstavnike, ki bi morali nadzorovati, kako se v Libanonu spoštuje premirje. V pričakovanju tega ime-

novanja so ustanovili poseben odbor, v katerem so predstavniki libanonske vojske, krščanskih in šiitskih vojaških enot ter enot Druzov. Ta odbor pa je že na začetku naletel na velike težave, ker se njegovi člani ne morejo sporazumeti niti o kraju prve seje.

Zunanji ministri držav, ki imajo svoje mirovne oddelke v Libanonu (gre za Združene države, Francijo, Veliko Britanijo in Italijo) so se ob zasedanju glavnega zbora Združenih narodov sestali v New Yorku, na posebni seji, da bi proučili, kakšna naj bo odslej naloga njihovih vojaških enot v Libanonu. Ministri vseh prizadetih držav so soglašali, da je treba še dalje krepiti vlogo mednarodne mirovne sile v Libanonu ter njena prizadevanja za zagotovitev varnosti prebivalstva. Soglašali so dalje, kako je nujno, da Organizacija Združenih narodov čimprej imenuje svoje predstavnike, ki naj nadzorujejo premirje.

Odbor za spravo bi moral predvsem na novo urediti vprašanje predstavnštva posameznih narodnih skupnosti v vodilnih državnih organih. To vprašanje bi predstavniki posameznih libanonskih narodnostnih skupin po vsej verjetnosti tudi uredili, če v celotno zadevo ne bi posegali Palestinci na eni in Sirci na drugi strani. Jasno je, da Sirija, ki se po splošnem prepričanju ravna po navodilih Moskve, nima nobenega interesa, da se v Libanonu razmere povsem uredijo, če pri tem tako ali

dalje na 2. strani ■

Začetek novega obdobja

Z izvolitvijo krščanskega demokrata dr. Franca Richettija za župana in z izvolitvijo novega občinskega odbora, ki ga sestavljajo predstavniki šestih političnih strank (KD, PSI, PSDI, PRI, PLI in SSK), se je v Trstu končalo obdobje, ki je trajalo pet let in ki je pomenilo nadvlado Liste za Trst. V nekaj dneh se bo uredil tudi položaj v okviru tržaške pokrajinske uprave, ki jo bo prav tako prevzela v svoje roke koalicijska že omenjenih političnih strank. Korenita sprememba v političnem in upravnem življenju Trsta je bila mogoča, ker je Lista za Trst na letošnjih državnoborskih volitvah (26. in 27. junija) doživela hud poraz, saj ni potrdila svojega državnega poslanca in ni izvolila svojega predstavnika v senat. Na izvolitev obeh

parlamentarcev je Lista za gotovo računala, saj je v ta namen kandidirala svojega najvidnejšega predstavnika, župana Cecovinija, ki je tik pred volitvami tudi odstopil. Poraz na volitvah pa je imel za posledico, da so se znotraj Liste poglobili spori, kar je prišlo do izraza tudi prejšnji teden, ko je tržaški občinski svet volil župana in odbor. Dva svetovalca sta zapustila Listo in izjavila, da sestavljata posebno, neodvisno svetovalsko skupino.

Že pred nekaj meseci, ko so se pojavile prve razpoke v okviru Liste (zapustila jo je bila tedanja državna poslanka in ena glavnih pobudnikov Liste Aurelia Gruber Benca) smo v našem listu napisali, da gre za začetek konca Liste. Zdaj ugo-

dalje na 8. strani ■

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 2. oktobra, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Jurček«; 11.45 Vera in naš čas; 1.00 »Počitnice... počitnice« — humoristična nadaljevanka; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **PONEDELJEK**, 3. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Beseda ni konj; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Verdijeve in Wagnerjeve obletnice; 11.30 Beležka; 12.00 Kralj (Atilij) v New Yorku; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje); Ciril Kosmač: »Balada o trobenti in oblaku«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianistka Tea Košuta in Komorni orkester Radiotelevizije Ljubljana; 18.00 Pod Matajurjan; 18.30 Glasbene podobe Latinske Amerike; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **TOREK**, 4. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Alamnah: Iz očetove beležnice; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Verdijeve in Wagnerjeve obletnice; 11.30 Beležka; 12.00 »Ene bolha me grize«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Za zabavo in pouk; 15.00 Naš jezik; 15.05 Mladi mladim; 16.00 Od Milj do Devina; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 Izvirna radijska igra; Marko Sosič: »Noč je legla na njene krvave oči«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **SREDA**, 5. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Verdijeve in Wagnerjeve obletnice; 11.30 Beležka; 12.00 Človek, kam hitiš? 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor Rupa-Peč; 13.45 Glasbene raznolikosti; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje); Ciril Kosmač: »Balada o trobenti in oblaku«; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Oboist Branko Mihanovič, pianist Ranko Filjak; 18.00 Slučajnosti med literaturo in fantastiko; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **ČETRTEK**, 6. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Beseda ni konj. Pripravljala Marij Maver; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Natečaj slovenskih popevk v začetku stoletja; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški koiček: »To je pa laž!«; 14.30 Naš jezik; 16.00 Na goriškem valu; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Portret skladatelja Vinka Globokarja; 18.00 Iz dnevnika Angela Kukanja; 18.30 Glasbene podobe Latinske Amerike; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **PETEK**, 7. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Dogodki in problemi; 14.00 Kratka poročila; 14.30 Od ekrana do ekrana; 16.30 Tja in nazaj; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena ura v gledališču »France Prešeren« v Boljuncu 18. maja letos; 18.00 Kulturni dogodki; 18.25 Imena naših vasi; 19.00 Radijski dnevnik.

■ **SOBOTA**, 8. oktobra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 7.40 Pravljičica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Javni koncerti Simfoničnega orkestra RAI iz Turina; 11.45 Beležka; 12.00 »Glas od Režije«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški koiček: »Zakajček in Vseved«; 14.30 Naš jezik; 14.35 Naš dobri stari radio; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Koroški akademski oktet; 18.00 Marija Petaros: »V Bregu nekoč in danes« — radijski prizor; 19.00 Radijski dnevnik.

Odkritje spomenika pisatelju Preglju

V nedeljo, 25. t.m., so na Mostu na Soči slovesno odkrili spomenik tamkajšnjemu rojaku pisatelju Ivanu Preglju, ki se je rodil pred sto leti. Slovesnost se je pričela ob enajstih dopoldne, ravno takrat, ko je sonce razgnalo oblake in so se okoliški tolminski vrhovi pokazali v vsem jenskem sijaju. Po zapeti slovenski himni je stopil na oder predstavnik Kluba starih goriških študentov Zvonimir Luznik, ki je pozdravil vse navzoče, med katerimi smo opazili tudi nekatere vidne predstavnike slovenskega kulturnega življenja, zlasti iz pisateljskih vrst, in pisateljeve sorodnike.

Osrednji govor je imel pisatelj Saša Vuga, ki že dolga leta živi in dela v Ljubljani, sicer pa je tako kot Pregelj rojak z Mosta na Soči. V prvem delu govora je orisal Pregljev nazorski in pisateljski lik, pri čemer je poudaril njegovo tesno čustveno navezanost na rodno Tolminsko, odkoder je tudi črpal največ snovi za svoje povesti in romane. Značilno je, da so njegova literarna dela v imenu raznih univerzalizmov v preteklosti doživela tudi obsodbe, a kljub temu Pregelj ostaja to, kar v resnici je, to je velik pisatelj. Govornik je nato podčrtal dejstvo, da izhaja Pregelj s Tolminskega, iz dežele na prepihu, po kateri je tujec vedno stegoval svojo roko. Od tolminskega upora pred 270 leti pa do narodnoosvobodilnega boja v polpretekli dobi je zgodovina tega ozemlja en sam boj, ki je zahteval mnoge, tudi člove-

mešani pevski zbor »Ivan Pregelj« z Mosta, moški oktet iz Kobarida, pevska zbor iz Tolmina in Kanala ter recitatorji-učenci osnovne šole. Spomenik je izdelal akademski kipar Negovan Nemec, postavljen pa je nekoliko zunaj naselja, ob poti, ki z glavnega trga vodi na griček s cerkvi sv. Mavra in pokopališčem. S ploščadi pred spomenikom je izredno lep razgled na umetno jezero, ki se razteza od Mosta na Soči proti Tolmini in na okoliške hribe.

V okviru proslavljanja 100-letnice Pregljevega rojstva je sodil tudi literarni večer slovenskih pisateljev prejšnji večer v Tolmini, kjer so tudi odprli slikarsko razstavo pisateljevega sina Marija Preglja.

—0—

ŠE O OBISKU
PRESEDNIKA PERTINIJA
V ČRNI GORI

Kot smo že poročali, je predsednik republike Sandro Pertini prejšnji teden obiskal Črno goro, kjer je odkril spomenik, ki so ga postavili ob 40-letnici ustanovitve italijanske partizanske divizije Garibaldi. Divizijo so sestavljali italijanski vojaki, ki so ob kapitulaciji Italije leta 1943 bili na ozemlju Črne gore in se niso predali nemškimi enotam, temveč se skupno z jugoslovanskimi partizani borili proti nacistom.

Predsednika Pertinija so v Črni gori sprejeli zelo prisrčno, s čimer je bilo ponovno dokazano, da je predsednik italijanske republike v Jugoslaviji zelo popularen. Zunanja ministra Mojsov in Andreotti sta imela daljše pogovore, med katerimi sta obravnavala aktualne mednarodne probleme, kot so položaj na Bližnjem vzhodu in, zlasti v Libanonu, napetost med velesilama zaradi sestrelitve južnokorejskega potniškega letala, ženevska pogajanja o omejitvi jedrskega strateškega orožja v Evropi ter vprašanje jedrske oborožitve na splošno. Ministra sta poleg tega proučila stanje odnosov med obema državama, pri čemer sta se dotaknila tudi problematike slovenske narodne manjšine. Minister Andreotti je med drugim izrazil željo, da bi jugoslovanska vlada čimprej preklicala ukrepe, ki jugoslovanskim državljanom otežkočajo prehod meje, čeprav je pokazal polno razumevanje za gospodarske težave in za prizadevanja za njihovo odstranitev.

V primerjavi s pogovori, ki sta jih v letošnjem februarju imela v Rimu zunanja ministra Mojsov in Colombo, zadnje srečanje med šefoma diplomacij obeh držav ni prineslo nobene pomembne novosti, kar zadeva vprašanje meddržavnih odnosov in v tej zvezi problematiko slovenske narodne manjšine v Italiji.

Tudi poslanci Krščanske demokracije so v poslanski zbornici ponovno vložili zakonski predlog o zaščiti slovenske narodne manjšine. Prvi je predlog podpisal poslanec Piccoli, ki je strankin predsednik, in nato vsi poslanci KD iz Furlanije - Julijske krajine. Kot se čudno sliši, do zdaj še niso vložili svojega predloga socialisti, ki imajo predsednika vlade in je v tej stranki organiziran tudi del Slovencev. Kaj se dogaja v vrstah PSI?

ške žrtve. Pisatelj Vuga je nato naglasil, da smo zaradi vseh teh dejstev na tem mestu in ob tej priložnosti še posebej pozorni do znanih poskusov poenotenja šolskih programov v Jugoslaviji, ki premalo upoštevajo specifične kulturne značilnosti slovenskega naroda. Govor pisatelja Vuge se je odlikoval po bogatem, literarno vznese-nem jeziku, polnem prispevkom in je bil nabit z odličnim poznavanjem slovenske kulturne in narodne problematike.

Starosta slovenskih pisateljev dr. Danilo Lokar je odkril kip, zastopniki Društva slovenskih pisateljev, Kluba starih goriških študentov in tolminske kulturne skupnosti pa so nato predali spomenik v varstvo učencem osnovne šole na Mostu na Soči. V kulturnem sporedu so sodelovali

Je res mogoče urediti razmere v Libanonu?

■ nadaljevanje s 1. strani

drugače ne sodeluje tudi Sovjetska zveza. Palestinci pa se upravičeno boje, da ureditev razmer v Libanonu ne bi morda naravnost usodno škodovala njihovemu boju za ustanovitev lastne države.

Kljub premirju je dokončna ureditev razmer v Libanonu po vsej verjetnosti še daleč, kajti Libanon je le en člen na ve-

rigi bližnjevzhodne krize, kjer se prepletajo ne samo interesi Izraela in Palestincev, temveč posredno in neposredno tudi interesi drugih držav, zlasti interesi obeh velesil. Zato marsikdo upravičeno dvomi, da se lahko vprašanje Libanona dokončno reši brez sodelovanja ali vsaj pristanka Sovjetske zveze, ki je zdaj na tem področju, vsaj uradno, odsotna.

Grenke sanje, sladka stvarnost

Izjave goriškega župana Scarana in zlasti goriškega nadškofa Bommarco, ki so bile objavljene v turinskem dnevniku »La Stampa« dne 8. t.m., in o katerih smo že poročali, še vedno povsem upravičeno razburjajo našo javnost. Marsikdo, ki je bral te izjave, ne more verjeti, da so zares verodostojne, in upa, da je šlo le za sanje. Take občutke ima tudi »Tržaški bralec«, ki nam je posredoval daljši sestavek, v katerem beremo najprej dobesedni prevod iz dnevnika »La Stampa« in nato tudi razmišljanje o tem, kako bi se moral po njegovem odvijati pogovor med škofom in časnikarjem. Sestavek objavljamo v nadaljevanjih.

Ured.

Osmega septembra letos sem si dejal, da moram pogledati v časopise, kaj bo v njih natisneno ob štiridesetletnici italijanskega premirja. S to »časopisno« mislijo sem si najprej privoščil po kosilu malce spanja.

In sem imel čudne, čudne sanje, da berem neki italijanski časopis. Pa ne piše nič o osmem septembru, ampak nekaj čisto drugega. O blagostanju goriške province ali goriškega mesta. In v svoj spis ali zapis zapleta neke goriške osebnosti — kakor župana in nič manj kot nadškofa.

Sanje so bile tako zanimive, da jih povem kar dobesedno. Sanjalo se mi je torej najprej, da neki časnikar Santini sprašuje prevzvišenega nadškofa v njegovem dvorcu, kako se kaj počuti v Gorici, in pa terja, naj mu kaj pove o goriškem blagostanju itd.

Popis obiska in razgovora začne takole:

»Jezno odpre na stežaj veliko okno nadškofij-ske hiše. V megli ugašajočega poletja se alpski vrhovi gubijo na vzhodu z vijoličnim večernim sijem. »Glejte okrnjeno deželo!« vzklikne škof, toda glas se mu zatakne v grlu. »Glejte handikapirano mesto!« ponovi, pa, ker trenutno ne more govoriti, pohiti njegova roka prek širnega prostranega obzorja. Ganjen opozori: »Onkraj tistih gorā Gorica odpira svoja vrata donavskemu nič žavju, toda pregraja je tukajle, za en lučaj od mojega cvetočega vrta, jaz pa se vprašujem, koliko sreče boš kdaj našel v tehle hišah, ki jih je meja razklala. Razcepljen kraj ne bo mogel nikdar nuditi miru.«

Sestdesetletni Anton Vital Bommarco, vrhovni predstojnik konventualcev je bil meseca marca odposlan v Gorico. Kot Istran s Cresa doživlja boleč svojega starodavnega in daljnega otoka. Potem se domisli: »Jaz sem obmejni škof« in brž zavrne vsako trditev o prvenstvu blagostanja na tej severni periferiji Italije. Pokaže visoko pobočje Sabotina. Velikanski napis iz razvrščenih belih skal govori: »Naš Tito«; in škof je razdražen. Tisti od Slovanov upodobljeni »Nostro Tito« pokvari škofu začetek vsakega dneva, ko se zjutraj zbudi in se zazre v svoj vrt. Anketa Vsedravnega središča za statistične raziskave (Censis), objavljena v reviji Il Mondo, stavi Gorico na deseto mesto blagostanja med petindevetdesetimi italijanskimi provincami, toda škof Bommarco brž razloži, da ni mogoče zaupati v raziskavo, ki pozablja bodočo žico in prezre pregrajo Julijskih Alp. »Gorica«, pravi nejevoljno, »je zgubila devetdeset odstotkov svoje province, meja utegne biti nesreča ali pa sreča, tu je pregraja okrnjenega mesta in to je bila drama, rojena v bolesti ter v preziru razcepljene skupnosti«. Opozori na Osimo in na njegovo pogodbo. Pravi: »Prišli so pritisnit podpis k neki krivici. Rim je hotel zaklju-

čiti neko zgodovinsko dobo; tu kajpak nihče ne sanja, da bi si spet prisvojil ozemlja, ki jih je iztrgala vojna, toda možno je bilo vsaj reči: »Pa imejte to deželo, toda brez kakega italijanskega podpisa!« Bommarco v črnem talarju konventualcev milo prosi, naj bi ne pozabili Gorice, ki se vrača k živilskim izkaznicam, odkar je »železna zavesa« obnovila — seveda le po gospodarski plati — ločitveno pregrajo. Od lanskega leta jugoslovanski državljani ne morejo več prekoračiti meje. Hude omejitve praktično onemogočajo trgovanje, ki je bilo prej v cvetju, in mesto, ki je prej živelo od kupčij in nadrobnega prometa, se je pogreznilo v životarjenje. Izobraženo mesto, starodavno in kulturno, večjezično in mednarodno, na mah spozna svojo ubožanost ter zamerljivo zavrača vsako trditev o prvenstvu v brezskrbnosti, vsako ugotavljanje blagostanja, ki dejansko izpuhteva.

Škof se giblje po mestu. Prisede v kavarno, srečaš ga v vogalnem baru Travnika z županom in prefektom. Anton Vital Bommarco zavrača habsburški pragmatizem Goričanov, omenja, da je to mesto »preveč mirno«: ta »avstrijska Nica« ne pozna več starčevskega brezdelja v bogastvu, pač pa lahko postane dom onemoglih za starost, če ne najde poti v bodočnost.

Škof pravi: »Bodočnost je v smeri Trsta«. To ponavlja oblastem, politikom in trgovcem, tako da se ne bi snoval le »sveženj za Trst«, marveč program za ves vzhodni obmejni pas, »ki ne gleda samo v Jugoslavijo, ampak v širši obdonavski prostor, in to zaradi mladih, zaradi novih rodov, ki se krčijo«.

»Ne pozabimo mladine!« prišepne gospa Wil-

ma v patricijskih dvoranah občinskega dvorca, ki je blišč bogate in nepozabne goriške pozne renesanse. V kabinetu, ki je v njem nekdanji sedel gof Attems od Svetega Križa, je župan Scarano pred nekaj dnevi sprejel Zorka Debeljaka, to je prvega občana tiste Nove Gorice, ki je slovanska polovica stare Gorice., oddeljena po mirovni pogodbi«.

V sanjah čutim, da me časnikar v skoku prenese v prostore goriškega županstva, a mi nič podrobneje ne predstavi tiste gospe Wilme; morda je to županova žena. Nato mi — vedno v sanjah — Stampin dopisnik nadaljuje pripovedovanje svojega razgovora z županom, zopet v analognem literarnem stilu in potopisnem okviru kakor poprej v škofijskem dvorcu, namreč navajajoč dobesedne izjave interpeliranega v direktnem ter indirektnem govoru in prepleta, očitno pod vplivom sogovornika, s svojimi vtisi in z lastnim razmišljanjem in ocenjevanjem o Gorici.

V svojih sanjah vidim in slišim časnikarja še naprej, ko se sreča še z dvema predstavnikoma Gorice, namreč z dvema zastopnikoma pevskega zbora Seghizzi. Tudi ta dva protestirata proti previsoki kvalifikaciji goriškega mesta ali goriške province na lestvici blagostanja, vendar niti ta dva ne dramaturgizirata preveč sedanjega stanja zaradi odmanjkanja jugoslovanskih kupcev, marveč se pobahata s pomembno vlogo njunega zbora v pravem duhu »mostnega mesta«, ki se dviga na večjezično ter mednarodno stopnjo ali pomembnost.

Tako se mi je sanjalo in v teh sanjah sem trpel nad tem, da tako visoki in že pred škofovskim posvečenjem pomembni cerkveni dostojanstvenik daje takšne izjave, ki razočarajo naša pričakovanja.

Tržaški bralec
(Dalje)

PROSTOR MLADIH

Tabor najmlajših skavtov pri Kamniku

Slovenska zamejska skavtska organizacija — tržaška veja volčičev in veveric — je tudi letos organizirala za svoje najmlajše člane dva tabora v Stranjah pri Kamniku. Na velikem travniku pri reki Bistričici je 2. avgusta vse zaživelo: 110 skavtov in skavtinj je začelo postavljati svoje šotore, ki so jim postali drugi dom. Zaradi velikega števila udeležencev je vodstvo že v Trstu odločilo, da se bo program odvijal vzporedno v dveh taborih. Ta izbira se je že od vsega začetka izkazala za zelo primerno, tako da smo lahko uspešno izvedli vse naše načrte. Delovanje je bilo v taboru zelo raznoliko, saj je obsegalo vse momente skavtskega življenja.

Prvi dnevi so bili namenjeni spoznavanju kraja in njegove zgodovine, s tem v zvezi velja poudariti izredno gostoljubnost domačinov; ogledali smo si nato eno izmed najstarejših žag na vodo v Sloveniji, Plečnikovo cerkev v Stranjah, izvir Bistrice, Kamnik in njegovo okolico.

Posebnost letošnjega tabora so bili dvodnevni izmenični pohodi manjših skupin s prenočitvijo izven tabora: naš cilj je bila Velika planina s svojimi čudovitimi naravnimi lepotami. Prišli smo v stik s pravim planšarskim življenjem, saj smo tudi prenočevali v planšarskih kočah, ki so nam jih pastirji gostoljubno dali na razpolago.

Večerni taborni ognji niso navdušili samo skavtov, ampak tudi vaščane, ki so se množično odzvali našim vabilom. S tem v zvezi naj omenimo sobotni taborni ogenj, ki smo ga pripravili izrecno za vaščane. Predstavili smo jim našo zamejsko stvarnost in našo skavtsko organizacijo,

ob tem pa smo prepevali ob spremljavi treh kitar narodne in skavtske pesmi in seveda tudi duhovitih skečev ni manjkalo.

V nedeljo so nas kot po navadi obiskali starši in prijatelji, ki so preživeli v naravi in v prijateljskem vzdušju lep skavtski dan; zjutraj je bilo po sv. maši slovesno polaganje obljub novih članov, popoldne pa smo pripravili taborni ogenj, kateremu je prisostvovalo nad 500 ljudi. Seveda poleg obiskov staršev in prijateljev so bili za vse nas prijetno presenečenje obiski tržaškega škofa, Radia Trst A, Radia Opčine in tabornikov iz Slovenije.

Volčiči in veverice so se spoprijeli s konkretnim življenjem v naravi, kjer so si morali sami pripraviti zasilna zavetišča in kuhati na prostem. Ko nam je nagajalo vreme, se je program odvijal v velikem šotoru t.i. pagoda, kjer smo imeli pevske vaje, vadili razne načine likovnega izražanja, preverjali naše znanje o prvi pomoči in orientaciji, ki se je ob lepem vremenu praktično izvajalo. Za volčiče in veverice je bil tudi športni dan izredno doživetje, saj se je lahko vsakdo izkazal v svojih športnih spretnostih.

Dnevi so hitro minevali in... že je bil pred nami dan odhoda: 12. avgusta smo podrli vse taborne zgradbe, pospravili šotore in počistili travnik. Z roko v roki se je ob pesmi slovesa orosilo marsikatero oko ob spominu na nepozabne trenutke, ki smo jih skupaj preživeli. Otožnost pa se je kmalu prelila v veselo razpoloženje, ki nas je spremljalo do doma.

Vodstvo veje volčičev in veveric

Občina je finančno podprla gledališča

V torek, 27. septembra, se je sestel tržaški občinski svet na svoji prvi seji po izvolitvi novega odbora, ki ga sestavljajo krščanski demokrati, socialisti, socialni demokrati, republikanci, liberalci in Slovenska skupnost. Na seji je bilo govora o hudi gospodarski krizi, v katero se čedalje bolj pogreza Trst z okolico in o kateri nameravajo predstavniki občine spregovoriti tudi predsedniku Pertiniju med njegovim skorajšnjim obiskom našega mesta.

Bolj kot pereče vprašanje tržaškega gospodarstva pa je na torkovi seji razburil duhove nekaterih svetovalcev predlog uprave, da občina finančno podpre z enakimi vsotami vse tri najpomembnejše gledališke ustanove v Trstu, se pravi gledališče »Giuseppe Verdi«, Stalno slovensko gledališče ter gledališče »Teatro stabile«. Prvi dve naj bi od občine prejeli vsako po 100 milijonov lir, zadnje pa 99 milijonov lir prispevka.

Ob tem predlogu so na torkovi seji kar vzrojili misovski svetovalci, njim pa se je pridružila tudi Gambassinijeva skupina Liste za Trst. Zanje je bilo namreč nezaslišano, da neka slovenska ustanova prejme enak finančni prispevek kot italijanska. Da je njihovo gledanje v resnici nacionalisti-

no kratkovidno, je v razpravi primerno obrazložil novi občinski odbornik Slovenske skupnosti prof. Aleš Lokar. Podobno sta potem še posegla svetovalec Parovel za Tržaško gibanje ter Stojan Spetič za Komunistično partijo Italije. Ob koncu razprave je bil predlog odbora odobren. Poleg svetovalcev nove upravne koalicije so zanj glasovali še komunisti in večina listarjev, medtem ko so misovci glasovali proti, Gambassinijeva skupina pa se je vzdržala.

PASTORALNI DNEVI '83

V dneh od 30. septembra do 2. oktobra bodo v Trstu potekali Pastoralni dnevi '83. Sklicjal jih je tržaški škof Lorenzo Bellomi, da bi resno in odkrito preverili, v kolikšni meri je bil doslej uresničen škofijski pastoralni načrt, ki je znan pod naslovom »Z družino za ljubezen in življenje«. Srečanja se bodo udeležili predstavniki župnij in drugih občestev, pa še predstavniki duhovnikov, redovnikov in laikov. Vabljeni pa so vsi verniki, seveda tudi slovenski. Pastoralni dnevi '83 bodo potekali v župnijski dvorani farne cerkve sv. Marije velike.

Slovenski oktet v Rojanu

Slovenski oktet spada gotovo med tiste slovenske glasbene ansamble, ki so najbolj poznani v svetu, tako da se jih je celo prijel naslov slovenski ambasadorji.

V svojem dolgoletnem pevskem delovanju so oktet sestavljali razni pevci, toda vsi so bili ljudje z odličnimi glasovnimi, interpretacijskimi in glasbenimi sposobnostmi. Repertoar, ki ga oktet po-

Za organista Humberta Berganta bo to že drugi koncert, ki ga v nekaj tednih privede v Trst. Na začetku septembra je namreč Bergant nastopil v okviru »Glasbenega septembra« v katedrali sv. Justa. Predstavil je nekakšen antološki izbor orgelskih skladb od 17. do tega stoletja. Mojsrsko obvladanje glasbila, izredno strokovno znanje in glasbena občutljivost so pokazali odličnost njegovega igranja. Med nedeljskim programom pa bo spremljal nekatere skladbe, ki jih bo oktet pel, izvajal pa bo tudi nekaj samostojnih skladb.

Slovenski oktet se bo predstavil z zelo obsežnim izborom, ki gre od slovenskega polifonista Gallusa — izvajali bodo šest izmed njegovih najbolj poznanih motetov — poleg tega pa bodo peli še skladbe drugih renesančnih skladateljev, kot so Orlando di Lasso, Vidana in drugi. Posebno zanimiv bo po našem del programa, ki je posvečen pravoslavni liturgičnim skladbam. Gre namreč za glasbeni svet, ki našim ušesom zveni presenetljivo sveže in mogoče tudi malo eksotično. Izvajal bo skladbe Zografskega, Davidovskega, Rahmaninova, Mokranjca in drugih. Za zaključek sporeda pa bo Slovenski oktet zapel še nekaj črnskih duhovnih pesmi.

Izvajalci in repertoar so torej porok za zanimivo glasbeno doživetje, ki bo udeležence nedvomno obogatilo. Posebno pevci in vsi tisti, ki se ukvarjajo z zborovskim petjem, ne bi smeli manjkati na nedeljskem koncertu v Rojanu.

ZUPNIJA ROJAN

vabi na

Koncert SLOVENSKEGA OKTETA

v nedeljo, 9. oktobra, ob 16. uri v rojanski župnijski cerkvi.

Sodeluje organist

HUBERT BERGANT

je, je seveda »po meri« take komorne skupine, ki nima omejitev in pogojev za izbiro skladb.

V zadnjih mesecih smo iz tiska, ki izhaja v Sloveniji, zvedeli za številne koncerte, ki jih Slovenski oktet in organist Humbert Bergant prirejata po raznih cerkvah. V nedeljo, 9. oktobra, ob 16. uri pa bomo imeli priložnost, da bomo ta odlični pevski sestoj in najbolj poznanega slovenskega organista poslušali v rojanski župni cerkvi v Trstu.

KONFERENCA O ZAŠČITI JADRANA

Tržaško vseučilišče je v sodelovanju s konferenco rektorjev vseučilišč delovne skupnosti Alpe-Jadran priredilo 26. in 27. t.m. mednarodni seminar o vprašanju ekološke zaščite Jadranskega morja. Seminar je potekal deloma v konferenčni dvorani tržaške ekonomske fakultete, deloma pa v konferenčni dvorani tržaškega velesejma. Udeležilo se ga je preko 200 znanstvenikov iz Zvezne republike Nemčije, Avstrije, Jugoslavije in seveda iz Italije. Konferenci je predsedoval rektor tržaške univerze Paolo Fusaroli, na njej pa je spregovoril tudi italijanski minister za ekologijo Alfredo Biondi.

Bavarska se zanima za Trst

V nedeljo, 25. t.m., je opravil uradni obisk v Trstu predsednik bavarske vlade in predsednik Krščansko-socialne stranke Franz Joseph Straus. Prišel je na vabilo predsednika deželnega odbora Comellija, ki je sedanji predsednik Delovne skupnosti Alpe Adria. Tako Furlanija - Julijska krajina kot Bavarska sta članici te zveze, poleg tega pa ju že dve leti povezuje poseben odbor za gospodarsko sodelovanje.

Strauss se je sestel s celotnim deželnim odborom. Kot se je zvedelo, so na sestanku razpravljali predvsem o tržaškem pristanišču in bavarskem zanimanju zanj ter o cestnih povezavah med Trstom in Furlanijo - Julijsko krajino ter Bavarsko in Zahodno Nemčijo.

Strauss se je pozneje sestel tudi z vodstvom pristaniške ustanove ter podjetniki, ob koncu uradnega dela obiska pa je imel tiskovno konferenco. Poudaril je, da De-

lovna skupnost Alpe Adria, ki povezuje 10 dežel in republik v Italiji, Jugoslaviji, Avstriji in Zahodni Nemčiji, opravlja pomembno vlogo krepitve evropske misli. Politično učinkovita združena Evropa pa ostaja po Straussovem mnenju stvar daljnje prihodnosti. V ostalem je bavarski predstavnik obravnaval mednarodno politiko od pogajanj o evroizstrelkih do sestrilitve korejskega Jumba.

OBNOVITEV CERKVICE NA PEČAH

V soboto, 1. oktobra, bodo ob 11. uri odprli razstavo slik, ki so jih posneli ob obnovitvenih delih cerkvice na Pečah v Glinščici. Namen razstave je prikazati širši javnosti delo, ki so ga opravili v razmeroma kratkem času prostovoljci. Svetišče je iz 13. stoletja.

Razstava bo odprta vsako nedeljo v mesecih oktobru in novembru od 10. do 12. ure.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU

razpisuje

ABONMA ZA SEZONO 1983-84

Vpisovanje abonentov ob delavnikih do 5. oktobra, od 10. do 12. ure ter od 18. do 20. ure pri glavni blagajni Kulturnega doma, Ul. Petronio, 4.

Dosedanji abonenti lahko obnovijo abonma tudi telefonsko do 30. septembra od 9. do 14. ure, tel. 734265.

Nadaljuje se vpisovanje v baletno šolo v Kulturnem domu vsak dan dopoldne.

Ameriški obrambni minister Weinberger nadaljuje s svojim obiskom na Kitajskem. Kot je poudaril kitajski ministrski predsednik Zhao Ziyang, se odnosi med državama dobro razvijajo, tako da ne bi bil prihodnje leto izključen njegov obisk v Združenih državah in Reaganov na Kitajskem.

OBČINSKA SEJA V SOVODNJAH

Seja občinskega sveta je bila v torek, 20. septembra. Svetovalci so odobrili novi finančni načrt za telovadnico v Sovodnjah, ki jo je dala zgraditi občinska uprava. Telovadnica je že bila odprta, vendar še ni uporabna. Kar se tiče finančnega poročila, je treba reči, da je za športni objekt sovednjska občina porabila 745 milijonov lir; večino vsote je že izplačala, ostaja še nekaj malega, to je 115 milijonov, ki jih bo občina prejela v posojilo od pristojne blagajne iz Rima. Kot smo zapisali, je telovadnica že dokončana, a še vedno neuporabna, ker bo treba urediti nekatere formalnosti. Volja občinske uprave je, da bi številna društva lahko čimprej uporabljala ta objekt; bil je že izdelan pravilnik, ki ga bo verjetno občinski svet odobril na prihodnji seji.

Občinski svetovalci so nato razpravljali o precej pekočem vprašanju, to je o skrbitvi ostarelih in osamljenih občanov. Zadeva ni najbolj enostavna, saj se pristojnosti dežele, zdravstvene enote in občine precej prepletajo in včasih se ne ve, čigava je pristojnost na določenem področju. Vsekakor je občinska uprava izdelala svoj program in ga že predstavila javnosti po posvetovanju z občani, organizacijami in zainteresiranimi s tega področja. Sprejet je bil sklep, da občina najame v službo osebo, ki bo skrbela za oskrbo na domu. Podžupan Klemše je podal poročilo o tem vprašanju in tudi izrazil potrebo, da bi se imenovala občinska komisija, ki bi obravnavala te probleme.

Seja se je nadaljevala z obravnavo vprašanj s področja javnih del, tako glede ureditve pokopališč v Sovodnjah in na Peči, preureditev županstva, poveritev načrtovanja del arh. Codellii za lotizacijo cone v Gabrijah; zatem so svetovalci odobrili predlog o spremembi letošnjega finančnega načrta.

—o—

PRED OBISKOM PRESEDNIKA REPUBLIKE

■ nadaljevanje s 1. strani

to je treba manjšino zakonsko zaščititi in preprečiti obubožanje dežele tudi na tem področju.

Delovanje rajonskih svetov v Štandrežu in Pevmi

Ta rajonska sveta sta se sestala pred dnevi in obravnavala vprašanja, ki so bila že večkrat predmet diskusij. V Pesmi je še vedno odprto vprašanje športnega centra, v Štandrežu pa je stiska s prostori za otroški vrtec oz. osnovno šolo. Najprej se je sestala svet v Štandrežu in proučil možnost uporabe prostorov v novem socialnem središču, ki ga je občinska uprava pred kratkim popolnoma preuredila in prenovila: sedaj je zaprt. Treba bi bilo predvsem poskrbeti za otvoritev tega centra in dati v uporabo rajonskemu svetu oz. celotni štandreški skupnosti. Svetovalci so namreč že pred poletnimi počitnicami sprejeli sklep, da se ta center nameni za potrebe rajonskega sveta pa tudi osnovne šole in otroškega vrtca. V zvezi s tem slednjim je treba namreč povedati, da je v bližini socialnega centra in da so v njem dve slovenski in ena italijanska sekcija. Ob predlogu, da bi se ena sekcija preselila v novi center, je bilo slišati nekatere opazke in neutemeljene pripombe, ki so že prehajale skoraj v neko mržnjo med obema narodnostima. Vendar stvar ni bila tako huda, kot se je zdelo na prvi pogled. Ravnatelj, vzgojitelji, starši in rajonski svet so ugotovili, da bi s premetitvijo nastale tehnične težave in so se zato domenili, da ostane vse pri starem.

V rajonskem svetu v Pevmi pa je bilo ponovno postavljeno vprašanje športnega igrišča ali vsaj majhne parcele za športne potrebe v vasi. Rajonski svet se je sestel prejšnji teden v prostorih osnovne šole, kjer je začasni sedež. Sestanka se je udeležil tudi podžupan in odbornik za javna dela Mario del Ben, ki pa ni mogel dati posebnih zagotovil svetovalcem in nekaterim občanom iz Štmavra. Ti so bili prisotni predvsem zaradi težav, ki jih povzroča gradnja takoimenovane sabotinske ceste. Glede športnega objekta je podžupan dejal, da bo občinska uprava ponovno nastopila pri deželnih organih (zahtevano zemljišče je pač last dežele), da se vprašanje zadovoljivo reši, ker bi ne smelo biti nobe-

nih ovir v zvezi z uresničitvijo predloženih načrtov.

Glede gradnje ceste ob Sabotinu, ki bo povezovala Goriška Brda z Novo Gorico, je podžupan zgotovil, da bo že v tem tednu prišlo do sestanka med odgovornimi pri ANAS, gradbenim podjetjem in domačini, ki zahtevajo, da bi gradnja potekala brez velikih težav in povzročanja škode po kmetijskih površinah in v bivališčih.

—o—

ODMEV NA SEJI OBČINSKEGA SVETA V GORICI

Kar štirje krščanskodemokratski občinski svetovalci v Gorici so vložili na župana Scarana vprašanje v zvezi z njegovimi izjavami časnikarju turinskega dnevnika »La Stampa«, o čemer smo v našem listu pisali 15. t.m. Omenjeni svetovalci so zahtevali pojasnila oziroma potrditev, da Gorica ni nacionalistično mesto, temveč mesto, ki opravlja in še dalje hoče opravljati vlogo mostu med narodi in državama. Scarano se je opravičeval, češ da časnikar ni pravilno razumel njegovih izjav, vendar je hkrati prišel na dan z novimi očitki na račun sosedov onkraj meje, ki bi jih bilo treba poglobiti, da se takim silno kočljivim vprašanjem pride do dna in da v odnosih med večino in manjšino ter med sosedama tu in onstran meje zavladata odkritosrčnost in iskrenost.

Vprašanje štirih občinskih svetovalcev Krščanske demokracije, se pravi stranke, kateri pripada župan, so se pridružili svetovalec Slovenske skupnosti Bratuž, svetovalec PSI Waltritsch in svetovalec KPI Mermolja. Zanimivo je, da so svetovalci na seji občinskega sveta, ki je bila v ponedeljek, 26. t.m., imeli na razpolago tako prepis članka v turinskem dnevniku kot tudi prevod članka v Novem listu z dne 15. t.m., ki je med drugim edini grajal izvajanja župana Scarana in zahteval čimprejšnje razčiščenje na politični ravni.

Bo Negri zatajil svoje tovariše?

Italijanska javnost je upravičeno naravnost zaprepaščena zaradi ravnanja poslanca, izvoljenega na listah radikalne stranke, univ. prof. Tonija Negrija, ki mu je poslanska zbornica prejšnji teden odvzela poslansko imuniteto, zaradi česar se proti njemu pred pristojnim porotnim sodiščem nadaljuje obravnavo in bi Negri moral sedeti v zaporu. Negri in 70 drugih ljudi je obtoženih zelo hudih kaznivih dejanj, kot so oboroženi upor proti državi, umori in poskusi umorov, ropi, ugrabitve itd. Gre torej za izredno huda kazniva dejanja, zaradi katerih morajo obtoženci čakati na obravnavo v zaporu.

Dejstvo pa je, da so bili Negri in mnogi njegovi tovariši več kot štiri leta v preiskovalnem zaporu v pričakovanju rabsodbe prvostopenjskega sodišča. Da bi opozoril javnost na takšno stanje, je voditelj radikalne stranke Panella odločil, naj Negri kandidira za poslanca na radikalnih listah z upanjem, da bo izvoljen. To se je tudi zgodilo, tako da je poslanska zbornica morala

razpravljati o njegovi imuniteti, se pravi izdati dovoljenje, da se proti poslancu nadaljuje kazenska obravnavo. Zelo kočljivo je bilo vprašanje, ali naj se sprejme tudi zahteva štirih javnih tožilcev, da je treba Negrija takoj aretirati. Poslanska zbornica se je glede tega vprašanja razdelila na dve fronti: večina z demokristjani na čelu je bila za aretacijo, komunisti pa so predlagali, naj se Negri odvede v zapor samo v primeru, da bi tako odločilo prvostopenjsko sodišče. Zanimivo pa je, da je prva skupina prevladala, ker se večina radikalnih poslancev ni udeležila glasovanja, kar pomeni, da so svojega tovariša kratkoma pustili na cedilu.

Negri, ki je v parlamentu sam spregovoril v svojo obrambo in naravnost rotit kolege, naj ne dovolijo, da bi se vrnil pred rabsodbo v zapor, je že dan pred odločilnim glasovanjem izginil neznanokam. Kje se zadržuje, je baje znano le radikalnemu voditelju Panelli. Ta seveda skuša celotno zadevo strankarsko izkoristiti in je med

drugim izjavil, da bo sam pospremil Negrija k pristojnim oblastem, ki naj izvedejo to, kar jim je bilo ukazano, se pravi poslance odvedejo v zapor.

Medtem se pred porotnim sodiščem v Rimu nadaljuje kazenska obravnavo. Sodišče je odredilo, naj se Negriju sodi v odsotnosti. Proces se je začel pred 1 letom in 3 meseci. V tem času sta dva obtožena umrla, šestnajstim sodijo v odsotnosti, nad 30 pa jih je na začasni svobodi. V zaporu je ostalo le 21 obtožencev, ki so te dni javno dali duška svoji nevolji, ker na procesu ni prisoten tudi glavni obtoženec in voditelj prevratniške skupine Autonomia operaia Toni Negri.

Kdor globlje ne pozna italijanskih notranjepolitičnih razmer in tudi značaja dobršnega dela samega italijanskega naroda, težko razume tako ravnanje radikalca Panelle kot tudi prof. Negrija, ki se vsaj do tega trenutka nikakor ne vede možato. Njegovo mesto bi namreč moralo biti samo eno: med starimi tovariši, ki jim je bil voditelj in ki jih zdaj s svojo odsotnostjo na procesu dejansko zatajuje.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Alenka Rebula Tuta: Mavrični ščit

Te dni je prišla na svetlo nova pesniška zbirka z naslovom Mavrični ščit, katere avtorica je Alenka Rebula Tuta. Pesnica se je prvič predstavila s samostojno zbirko, ki je vključena v leposlovnje izdaje Založništvo tržaškega tiska.

Zbirka vsebuje 41 pesmi, te so razvrščene v pet razdelkov z naslednjimi naslovi: Zgodovina (9 pesmi), Veronikin prt (7), Venec (7), Čas na Krasu (7) in Odiiseja (11).

Ceprav gre za pesniški prvenec, je bralcu takoj jasno, da ni tu nobene sledi začetništva, nasprotno, pesmi so sad zrelega, trdnega razmišljanja z globokim miselnim jedrom, oblikovane modernistično, a z velikim spoštovanjem do besede in s smislom za izbrane pesniške figure.

Pesnica se spopada s sabo in s svetom, v katerem ji je dano živeti, razmišlja o preteklosti, lastni in tisti, ki jo družijo z generacijo »zgubljenih utvar«, bolj jo razvodenelo slovenstvo, ki je spravilo svoje svetinje v muzeje, s tesnobo v srcu sprejema zgodovinske prelomnice, ki nujno terjajo žrtve, išče in spodbuja k iskanju rešitev, hkrati pa opozarja, da besede ne zadoščajo.

Težko je hoditi vstric z novim časom, pomladi se moraš odpreti, drugače boš — mrtvorojen. Med nasipi svetlobe in teme vodi le ena pot v smer rešitve, to je pot vase. In na tej poti srečuješ čeri zaznamovanosti, kloneš pred usodnostjo, ki bi jo moral izbrisati, dokler ne obležiš, na prsih mavrični ščit...

Posebno enoto tvorijo pesmi, ki obravnavajo žensko usodo. V klenih, ritmiziranih verzih vstajajo pred našimi očmi matere, ki živijo svoj vsakdanji križev pot, dokler ne ležejo pod molčečo rjuho, kajti, pravi pesnica, vsega je bilo dovolj.

KOLEDAR DRAMSKEGA SPOREDA

RADIA TRST A

ZA MESEC OKTOBER

Od 3. do 14. oktobra (ponedeljek, sredo, petek ob 14.10): roman v nadaljevanjih (umetniško branje). *Ciril Kosmač »BALADA O TROBENTI IN OBLAKU«* Najpomembnejše delo enega največjih slovenskih pripovednikov v dramatizaciji in režiji Maria Uršiča. Kosmačevo pripoved, po kateri je France Stiglic posnel tudi istoimenski film, izvajajo nekateri znani slovenski igralci: Vladimir Jur kot Peter Majcen, Dare Ulaga kot Temnikar, Štefka Drolčeva kot Temnikarica, Anton Petje kot pripovedovalec osebne pisateljve usode ter drugi. Produkcija »Radia Trst A«.

V torek, 4. oktobra ob 18. uri: izvirna radijska igra. *Marko Sosič »NOČ JE LEGLA NA NJE NE KRVAVE OČI«*. Novo sezono radijskih iger odpiramo z izvirnim besedilom mladega tu živčnega besednega in filmskega ustvarjalca Marka Sosiča, katerega radijski prvenec »V dolini gnijejo kostanji« smo izvajali lani. V tej novi igri s programskim podnaslovom »šest glasov v epilogu« avtor nadaljuje temo iz svoje zadnje igre. Skozi absurd samote in medsebojnega nesporezumevanja nam pripoveduje o sklepnih drobcih življenja treh parov, ki se znajdejo v majhnem hotelu ob morju. Izredno sugestivna radiofonska freska, napisana v klenem in jedrnatem slušnem jeziku. Režija Jože Babič. Produkcija »Radio Trst A«.

V soboto, 6. oktobra ob 18. uri: *Marija Petaros »V BREGU NEKOČ IN DANES«*. Prvi od treh radijskih prizorov iz življenja naših ljudi v Bre-

dalje na 7. strani ■

Žensko tragiko prikazuje z realističnimi opisi in z metaforami, praznik 8. marca najde svoj simbol v ovnelem nagelju z mimozo. Toda iz začaranega kroga uhajajo »duše« — misli, sanje, utvare — teh pa nihče nikoli ne ujame. Ženska je kot desetnica iz ljudske balade, zna pa biti tudi uporna Jernejeva hči, toda tudi v poslednjem dejanju protesta žrtvuje sebe.

Pesniki, ki so zrasli v tesnem stiku s Krasom, skoraj ne morejo mimo njegove kamnite veličastnosti in tudi Rebulova začuti, da si lahko tu — kraški vojvoda. Z optimizmom pričakuje, da bo pokrajina povelšana, da trije kralji »kmalu vtrkajo na kamne Krasa«. Takrat ne bo velikih dogodkov, bodo pa pomembni, mogoče je dovolj, da drobno bije šipkovo srce.

Zadnji razdelek ima nekaj izredno lepih izsekov iz ljubezenskega občutja. Ljubezen je tu totalna vrednota, zato zahteva za svojo polno uredničev celega človeka. Vse nebitveno moraš odvreči od sebe, podati se moraš čez neskončno vodo, da zaslišiš drugi breg. Hoditi moraš čez poseke in grobove, premagati ognjeni prag

— in ko se ozreš nazaj, razumeš, da ni nobene možnosti vrnitve.

Pot, ki jo je pesnica prehodila v duhu s to zbirko, je pot od mladostnega navdušenja v smer zrelega sprejemanja in vztrajanja. Iz sebe torej, mimo vsega, kar je nanoslo življenje, do idealnega spoja z drugim človekom.

S tem kratkim prikazom nekaterih miselnih izhodišč še zdaleč nismo prišli pesmim do dna. Pesniška struktura sama nas sili, da verze podživljamo in jim s tem dodajamo lastnih izkušenj in torej različnih interpretacij. Skrajno metaforizirano izražanje ne more in ne mara biti enopomensko in enoplastno. Tega bogastva je v zbirki Mavrični ščit toliko, kolikor je v svetu barvnih kombinacij, le-te pa odkrivamo ob pozornem branju verzov in celote.

Magda Jevnikar

Kulturne novice

19. avgusta je pesnik, pisatelj in dolgoletni profesor za slovenski jezik in slovstvo na slovenskem liceju v Trstu Vinko Beličič slavil svojo 70-letnico. Ob tem življenjskem jubileju mu — kljub nerodni zamudi — najiskreneje čestitamo in mu voščimo še veliko ustvarjalnih dosežkov.

—o—

V galeriji Tržaške knjigarne, ul. sv. Frančiška 20, razstavlja od 22. septembra do 14. oktobra znani tržaški likovnik Avgust Černigoj. Razstavo so priredili ob Černigojevi 85-letnici.

Karl Popper o Arnoldu Schönbergu

Eden najuglednejših udeležencev srečanja o Srednji Evropi, ki je potekalo na začetku preteklega tedna v devinskem gradu, je nedvomno bil epistemolog in filozof Karl. R. Popper, ki že dolgo živi in deluje na Angleškem, čeprav je Dunajčan po rodu. V svojem posegu se Popper ni načelno lotil vprašanja o preteklosti in sedanjosti »Mitteleurope«, pa tudi ne vprašanja o »dunajskem duhu in znanstveni misli«, kot je bilo napovedano. Podal je le nekaj svojih kritičnih pogledov na Sigmunda Freuda ter na Arnolda Schönberga, se pravi na znameniti osebnosti, ki sta delovali v prvih desetletjih tega stoletja na Dunaju in ki ju je Popper tudi osebno poznal.

Popperjevo odrekanje statusa znanosti Freudovim teorijam je skorajda občeznano ali vsaj nič manj znano kot podobno stališče, ki ga je Popper zavzel do Marxovih teorij. O tem je podrobno pisal v svojih *Conjectures and Refutations* pa še v marsikaterem svojem mlajšem in starejšem delu. Gotovo pa je manj znana ali sploh širši kulturni javnosti neznana njegova sodba o začetniku in mojstru dodekafonske kompozicijske smeri Arnoldu Schönbergu. Popper je namreč predvsem filozof znanosti, ki se ni nikoli sistematično ukvarjal z estetskimi vprašanji in še manj z glasbeno kritiko — vsaj v kolikor so nam znani njegovi številni spisi. Temu navkljub pa je njegov vskok na glasbeno področje na tudi sicer dokaj sproščenih Devinskih pogovorih bil silno zanimiv in vsekakor vreden, da se ga zabeleži.

Popper je v devinskem gradu povedal, da se je s Schönbergom ne samo osebno seznanil v svojih mladih letih na Dunaju, ampak da se je z njim tudi večkrat shajal in da je cenil njegovo družbo. Nikoli pa ni cenil njegove glasbe, naj si bo tiste, ki jo je Schönberg skladal po klasičnem sistemu dura in mola, ali pa one, ki jo je ustvarjal po revolucionarnem sistemu, katerega je sam v veliki meri izdelal in ga tudi skušal teoretično utemeljiti. Popper je dejal, da je res doumel, kaj ga je pravzaprav motilo pri Schönbergovih sklad-

bah, šele v kasnejših letih, ko se je že bil izselil z Dunaja. Podobno kot nekateri drugi glasbeniki našega stoletja je po njegovem Schönberg imel v osnovi napačen odnos do glasbene umetnosti, ker da ni ljubil glasbe same po sebi, ampak predvsem v kolikor mu je omogočala, da se je preko nje sam uveljavljal.

To se po njegovem odraža tudi v dejstvu, da je Schönberg v umetniškem ustvarjanju cenil izvirnost nad vsako drugo vrednoto. »V umetnosti pa ne sme biti prva izvirnost, je dejal Popper, ampak lepota, kakor tudi v znanosti ne sme biti prva izvirnost, ampak resnica«.

Očitno gre za izredno strogo kritiko, kot je Popper tudi sam priznal. (Svojemu predavanju je dal naslov »Nekaj ostrih kritik na račun nekaterih intelektualcev, ki so delovali na Dunaju na začetku 20. stol.«). Mogoče gre celo za pretirano strogo kritiko tudi zato, ker je Popper obravnaval Schönbergovo »avantgardno« glasbo kot skorajda izjemen ali vsaj redek pojav, medtem ko je znano, da je avantgardizem eden najznačilnejših pojavov ne samo glasbene umetnosti, ampak sploh umetnosti zadnjega stoletja. Se več. Schönberg je kljub iskanju »izvirnosti za vsako ceno« vendarle priznaval obstoj nekaterih zakonitosti na glasbenem področju. Sodobno (ali mogoče že polpreteklo, saj gre za danes vidno pojemajoča gibanja) umetniško iskanje pa se je včasih spustilo v tako skrajnost, da ni priznavalo nobene, kakršne si že bode objektivnosti estetskih pojavov. To pa je toliko kot smrt umetnosti.

Popperjevi kritični pogledi na Arnolda Schönberga utegnejo torej imeti širši pomen za ocenjevanje in še prej za razumevanje nekaterih značilnosti sodobnejšega umetniškega iskanja. Ob tem velja še omeniti, da je podobne nazore že marsikdo razvijal in zagovarjal. Spomnimo le na nemškega misleca G. W. F. Hegla, ki je ob vse obsežnejšem uveljavljanju subjektivnosti v umetnosti prvi govoril o njeni smrti.

Dramski sporedi

■ nadaljevanje s 6. strani

gu. Pisana resnica skozi življenjsko sočnost pripovedi. Režija Adrijan Rustja. Produkcija »Slovensko stalno gledališče v Trstu«.

V torek, 11. oktobra ob 18. uri: Ivan Cankar-Ferdo Delak »HLAPEC JERNEJ IN NJEGOVA PRAVICA«. Torkov dramski večer posvečamo to pot izjemnemu gledališkemu dogodku. Člani »Beneškega gledališča«, ki jih že nekaj let vodi Adrijan Rustja, so ob lanskem »Dnevu emigranta« v Čedadu naštudirali v svojem jeziku znamenito dramtizacijo Cankarjeve povesti. S to pobudo, ki se je pričela že ob prvem gledališkem seminarju za člane »Beneškega gledališča« v Spodnjem Tarbiju in kjer so se mladi igralci izrazili in navdušili za drugačno ugledališčenje svojih izraznih potreb, je dobil »Hlapec Jernej« povsem nove sporočilne razsežnosti. Vsekakor dogodek, ki ga ne gre prezreti.

V soboto, 15. oktobra ob 18. uri: komorno gledališče. Rudi Seligo »ALI NAJ TE Z LISTJEM POSUJEM?«. Dramatizacija kratke proze uspešnega slovenskega avtorja, ki v tem besedilu uveljavlja izrazito in strnjeno dramatično situacijo dveh deklet, zaprtih v tesen prostor brez izhoda, erotično izročeni druga drugi. Režija Mirč Kragelj. Produkcija »Radijski oder«.

Od 17. do 28. oktobra: roman v nadaljevanjih (dramatiziran roman). Joseph Sheridan Le Fanu »STRIC SILAS ALI USODNA DEDIŠČINA«. Prevod in dramtizacija Lev Detela. Skupino Radijskega odra vodi Franko Žerjal. Arhivski posnetek iz leta 1980.

V torek, 18. oktobra ob 18. uri: slovenska žena v življenju in boju. Balbina Baranovič Battelino »DRAMA IVANE KOBILICE«. Življenjska zgodba znamenite slovenske slikarke (1861-1926), uspešne portretistke, slikarke tihožitij in cerkvenih kompozicij, sodobnice impresionistov, dasi se jim ni nikoli pridružila. Režija avtorica. Produkcija »Radijski oder«.

Novi ameriški predlogi

Ameriški predsednik Reagan je imel 26. t.m. govor v glavnem zboru Združenih narodov v New Yorku. Najzanimivejši del tega govora se je nanašal na razorožitvene pobude. Reagan je dejal, da je pripravljen znižati število novih raket, ki jih nameravajo Združene države namestiti v Zahodni Evropi, vendar pod pogojem, da Sovjetska zveza pristane na poziv, naj zmanjša svoj jedrski arzenal v globalnem ozirju.

Ameriški predsednik je dalje naglasil, da bodo Amerikanci bolj elastični na ženevskih pogajanjih, to pa pomeni, da utegnejo upoštevati sovjetsko željo, naj bi sporazum o jedrskem orožju v Evropi vključeval poleg raket tudi letala. Reagan je še enkrat spomnil, da ni pozabil na svoj prvotni predlog o »opciji nič«: po tem predlogu bi Amerikanci odpovedali razmestitev svojih bodočih raket v Evropi, če bi Sovjeti umaknili svojih že obstoječih 351 raket SS-20, naperjenih proti Zahodni Evropi. Ker pa je Sovjetska zveza ta predlog zavrnila — je dostavil Reagan — so Združene države pripravljene vsaj na sporazum, ki bi zajamčil ravnovesje sil na nižji ravni, kot je sedanja. Pri tem pa Združene države vztrajajo pri zahtevi po točnem nadziranju morebitnih sporazumov; Reagan je pri tem dejal, da Sovjeti v tem pogledu doslej niso nudili potrebnih jamstev.

—0—

UVELJAVITEV SOCIALDEMOKRATOV

Na volitvah v Hessenu in v Bremnu v Zvezni republiki Nemčiji je Krščanska demokracija nazadovala, medtem ko so socialni demokrati utrdili svoj položaj. V

Hessenu so socialisti ponovno vodilna stranka. Položaj so bili izgubili leta 1970. Dosegli so 46,2% glasov. Krščanska demokracija je izgubila 6% glasov in dosegla 39,4% glasov. Uspeh so zabeležili liberalci, ki so zbrali 7,6% in se tako po daljšem obdobju vrnili v deželni parlament. V Hessenu bodo imeli socialisti 51 sedežev, krščanski demokrati 44, liberalci 8, zeleni pa 7 sedežev. V Bremnu so socialni demokrati dosegli absolutno večino. V parlamentu bodo imeli 58 deželnih poslancev, krščanskih demokratov bo 37, zelenih bo pa 6. Liberalci, ki niso dosegli 5-odstotnega kvoruma ne bodo imeli svojega predstavništva. V dosedanem parlamentu so imeli 11 deželnih poslancev.

POLOŽAJ NA POLJSKEM

Na Poljskem se spet zaostrojuje odnosi med Cerkvijo in državo. Vladni glasnik Urban je na tiskovni konferenci izjavil, da vlada ne bo dopustila »klerikalizirane države«. Do te ostre oznake je prišel Urban ob sporočilu, da se bo nadaljevalo odstranjevanje razpel iz šol in drugih javnih splotij v državi. Ta razpela so bila nameščena v letih 1980 in 81, v času največjega razmaha Solidarnosti. Delavci so jih obešali tudi v tovarnah. Zdaj pa režim pravi, da mu je sicer veliko do dobrih odnosov s Cerkvijo, da pa ne namerava zamenjavati identitete ene in druge. Urban je na tiskovni konferenci želel dokazati, da uživajo verniki na Poljskem veliko pravic in prednosti, ter je pri tem našteval organizacije, tisk, mašo po radiu in podobno. Nakazal je potem tudi možnost, da bo prišlo do novega sestanka med vladnim in partijskim voditeljem Jaruzelskim ter med poljskim primasom Glempom.

Raketno vprašanje M. S.

PO ŽENEVI

Skoro sto let je že tega, kar je Alfred Nobel, oče dinamita, izrazil mnenje, da je moč njegovega izuma tolikšna, da bo človeštvo nujno moralo sprejeti mir. Švedski kemik se je, žal, uštel. Se bo njegov sen uresničil pod prisilo jedrskega uničenja?

Kaj naj, zaboga, počnemo z jedrsko nadmočjo? — to hamletovsko vprašanje je pred leti polemično zastavil Henry Kissinger. Tedanji ameriški državni tajnik se je namreč dobro zavedal, da je himera o takšni nadmoči na vojaški ravni neuporabljiva, saj ostaja napadencu vedno dovolj jedrskih sredstev, da ugonobi tudi napadalca. Nauk o jedrski nadmoči ima torej drugačno uporabljivost.

Atomsko orožje rojeva strah. Ta pa je bil od nekdanj gonilna sila vojn — ali vzrok za predajo. Jedrska oborožitev je zato predvsem politična, ne pa vojaška sila; celo zelo močna politična sila, ker oblikuje tokove javnega mnenja, ki spreminjajo svet. Dovolj bo, da pomislimo na veliko odmevnost pacifističnih gibanj in manifestacij, ki so na Zahodu od nekdanj sprem-

ljale razvoj jedrskega orožja ter so v Evropi dosegle nov višek, ko se je pojavilo vprašanje jedrskih izstrelkov. Drug primer pa nam prinašajo tisti, ki nam v svetovnem merilu krojijo usodo. V rokah politikov je namreč doktrina o »jedrski nadmoči« postala sredstvo za izsiljevanje.

»Za Sovjetsko zvezo je jedrska nadmoč zmagovita karta, ki ji dovoljuje, da izvaja politiko neskončnega širjenja, osnovano na uporabi konvencionalnih vojaških sil, terorizma in prevratništva, ne da bi se pri tem morala bati ameriških povračilnih ukrepov. Na ta način lahko upa, da bo požela sadove vojaške zmage, ne da bi se ji bilo treba boriti«. Tako je mnenje Eugena V. Rostowa. Zanimivo je, ne ker ga je zapisal politični svetovalec nekdanjega ameriškega predsednika Johnsona; tudi ne zato, ker je na las podobno obtožbam o mednarodnem terorizmu in imperializmu, ki jih Moskva izreka na račun Združenih držav, marveč zato, ker jasno kaže, kako politiki uporabljajo teorijo o »jedrski nadmoči«.

Analizo sedanjega mednarodnopolitič-

nega stanja v planetarnem merilu je s sovjetskega zornega kota podal 22. septembra pomočnik obrambnega ministra in načelnik vrhovnega vojaškega stana maršal Ogarkov. Združene države in Atlantsko zavezništvo so sprožili globalno ofenzivo proti socializmu. Združene države večajo svojo strateško moč in namenjajo bajne vsote sredstvom, ki naj bi jim omogočila, da zadajo »razorožitveni udarec« Sovjetski zvezi, čeprav bi bila cena, ki bi jo morale same plačati, nesprejemljiva. Istočasno s tem razvijajo tudi konvencionalne vojaške sile. Odkar so leta 1980 sprejele takoimenovano »strategijo neposrednega soočanja«, pripravljajo svoje sile za posege kjerkoli na zemeljski obli. Kot primer navaja Ogarkov Libanon, velike vojaške vaje, podporo »nazadnjaškemu režimu« v Tretjem svetu, širjenje omrežja vojaških oporišč, uvajanje nove oborožitve in posebnih sil ter ustvarjanje novih poveljstev, kot na primer za »sile za takojšnje nastopanje« in za »vesoljske sile«. Vojaške priprave Združenih držav in njihovih zaveznikov nimajo obrambnega značaja, marveč so napadalne in spravlja v veliko nevarnost svetovni mir. Sovjetska zveza bo na ta prizadevanja odgovorila na način, ki bo v skladu z rastočo jedrsko grožnjo imperialističnih krogov.« Maršal Ogarkov končuje svojo analizo zgovorno s ci-

Začetek novega obdobja

■ nadaljevanje s 1. strani

tavljamu, da se razkrojevalni proces nadaljuje, kar z naše strani pozitivno ocenjujemo, saj smo prepričani, da je Lista Trstu le škodovala, da ne omenjamo škode, ki jo je povzročila na področju odnosov med večino in manjšino in med obema sosednima državama. Pojav Liste je po eni strani res imel za posledico, da je na Trst postala za nekaj časa pozorna širša italijanska javnost, a prav tako drži, da se je mesto zaradi Liste še bolj oddaljilo od odločujočih političnih krogov tako v deželi kot v državi. Lista in njeni prvi uspehi na volitvah so predstavljali senzacijo, ki je bila zanimiva predvsem s časnikarskega vidika, niso pa mogli nekaj otipljivega doseči za nadaljnji gospodarski in socialni razvoj Trsta in njegove pokrajine. Razvoj dogodkov zadnjih dni to dokazuje.

Upati in pričakovati je, da se bo to poglavje v politični zgodovini Trsta čimprej zaključilo in da bodo skrb za nadaljnjo usodo mesta in pokrajine prevzele politične stranke, ne pa skup iz vseh vetrov zbranih ljudi, ki jih v bistvu družijo zagrenjenost, nostalgija po nekdanjih časih in razmerah ter zlasti protislovenska in protijugoslovska občutja.

NOVO OBDORJE SOOBLIKUJE TUDI SSK

Sestavni del nove koalicije na tržaški občini in pokrajini je, kot znano, tudi Slovenska skupnost. Za sodelovanje v okviru take koalicije se je vodstvo slovenske politične organizacije odločilo iz enakih razlogov, kot so tisti, ki so Slovensko skupnost privedli v deželno večino. Gre v prvi vrsti za soglasje glede upravnega programa in političnega programa v ožjem

smislu. Gre pa tudi za odločitev, ki je načelne narave in iz katere se jasno kaže volja po sodelovanju z italijanskimi demokratičnimi političnimi strankami, če tako sodelovanje temelji na popolni enakopravnosti in če v okviru koalicije vlada enako načelno gledanje na vprašanja slovenske narodne manjšine v naši deželi. Slovenska skupnost je prepričana, da more tako sodelovanje stvari naše slovenske manjšine le koristiti, kar med drugim potrjuje že bližnja preteklost. Občinske in pokrajinske uprave za časa leve sredine, katere sestavni del je bila Slovenska skupnost so namreč po splošnem priznanju bile naravnost odločilne, da so se glavne italijanske politične stranke in širši italijanski politični krogi začeli resno ukvarjati s problematiko slovenske narodne manjšine v Italiji. Slovenska skupnost je politična organizacija, ki ima predvsem to nalogo, da pousod in vedno zastopa ter brani splošne koristi slovenskega ljudstva. Zaščita teh koristi pa je odvisna tudi od drugih, to je od italijanskih političnih strank. Zato ni in ne more biti vseeno, kakšni odnosi vladajo med italijanskimi strankami in Slovensko skupnostjo, kajti od teh odnosov sta v primeru tržaške občine in pokrajine odvisni tudi reševanje in urejanje problemov upravne narave, ki pa se neposredno tičejo tudi našega slovenskega človeka.

V našem listu smo se bili svoj čas postavili odločno proti zamisli oziroma proti stvarnemu predlogu, da bi Slovenska skupnost na tržaški občini oziroma pokrajini sodelovala z Listo za Trst, za kar so se bile odločile, kot je dobro znano, tako imenovane stranke laično-socialističnega bloka, med njimi socialistična stranka, v kateri

je organiziran tudi del Slovencev v Italiji. Bili smo in smo še vedno prepričani, da Slovenska skupnost nima z Listo nič skupnega in da ji že samo dostojanstvo brani vsakršno povezavo z njo. V ostalem bi bilo tudi silno politično nemodro nuditi Listi pomoč v trenutku, ko so se že kazali znaki, da se začenja potapljati.

Položaj pa je zdaj povsem drugačen, zaradi česar ni bilo razlogov, ki bi opravičevali odsotnost Slovenske skupnosti iz vrst nove koalicije. Ta je sicer manjšinska,

Vlada bo na današnji seji (29. t. m.) odobrila finančni zakon. Napovedano je varčevanje zlasti na področju zdravstva in socialnega skrbstva. Javni primanjkljaj znaša 130 tisoč milijard in ga vlada namerava zmanjšati na 90 milijard. Kako bo to dosegla, bo razvidno iz ukrepov, ki jih bo sprejela na današnji, četrtkovi seji.

kar pomeni, da se bo razšla, če prihodnje leto občinski svet ne bo odobril proračuna, vendar bo imela do tedaj veliko priložnosti, da nekaj stvarnega naredi v korist Trsta in njegove pokrajine in tudi v korist slovenske narodne manjšine. Začenja se torej novo obdobje v politični zgodovini Trsta, zato za slovensko narodno manjšino ne more biti vseeno, če Slovenska skupnost neposredno sodeluje pri oblikovanju tega novega obdobja ali ne.

—o—

Ameriški predsednik Reagan je omenil možnost, da med svojim novembrskim potovanjem po Aziji morda ne bo obiskal Filipinov. V omenjeni državi vlada že dober mesec huda napetost zaradi umora opozicijskega voditelja Aquina.

tatom besed obrambnega ministra Ustinova: »Sovjetski odgovor bo: zob za zob. Našli bomo primerna sredstva. Prisiljeni jih bomo najti.«

Zahod pa po drugi strani gleda z zaskrbljenostjo na sovjetske podvige v Afganistanu, na Poljskem, v Siriji, v Aziji, Afriki in v Srednji Ameriki. Iz mednarodnega vedenja Sovjetske zveze sklepa, da skuša Moskva spremeniti svetovno ravnost sebi v prid s pomočjo stare in dobro znane doktrine »divide et impera«. Odtod velik politični pritisk in jedrsko izsiljevanje držav Atlantskega zaveznitva. Razočaranje nad evropskimi zavezniki in vedno žive domače izolacionistične sile naj bi prisilili Združene države, da se umaknejo preko oceanov v »trdnjavo Amerika«. To bi seveda privedlo do »finlandizacije« celotnega evrazijskega prostora in afriškega kontinenta. Zato gleda Zahod z velikim nezaupanjem na »sovjetsko detanto«. Moskovska prizadevanja za popuščanje mednarodne napetosti je Andropov pred časom označil takole: »...to je detanta vsakodnevnih stikov; detanta, ki utrjuje mir, bogati človekovo življenje in ga umirja. To je pravzaprav globoko človeški pomen zunanje politike socializma in mednarodnopolitične dejavnosti naše partije in sovjetske države.« Smola, da so bile besede, izrečene v Kareliji na Finskem ob proslavah te-

ga, kar je sovjetski voditelj označil kot »sovjetsko-finski integriran sistem enakovrednega sodelovanja na političnem, gospodarskem in kulturnem področju.« Na take spodrsaljaje je Zahod bolešno občutiljiv.

Po vsem tem menda res ne bo težko odgovoriti na začetno vprašanje. Dolgoročno stremenje obeh velesil navdihuje sla po nadvladi. Nuja po preživetju ju peha na kratki rok v neudobje prisilnega sožitja. Vprašanje je, če se bo to zgodilo na najnižji ali na najvišji oborožitveni ravni. »Mera tritola na osebo« je zaradi naraščanja jedrske oborožitve od lani do letos poskočila za 500 gramov in znaša sedaj tri kilograme. Trije kilogrami sladkorja na vsakega prebivalca našega planeta so še vedno nedosegljiv cilj za današnjo človeško družbo kljub rasti življenjske ravni.

Medtem pa urni kazalci nezadržno hitijo proti letu Orwellove apokaliptične vizije devetnajsto štiriinosemdesetemu. Astronomska pot »leta izstrelkov« se je že krepko prevesila v svoje naravno navzdolje. Za vogalom nas čakata verjetno sporazum o formalni ohranitvi statusa quo ali divja oborožitvena tekma — v najslabšem primeru še večni up, da se bo človeškemu geniju tudi tokrat posrečilo zaustaviti uro usode sekundo pred polnočjo

in tako pridobiti nov odlog pred demonom uničenja.

Saj ne bi bilo prvič. Kar nekam vaje ni smo sla na konju, ki prinaša pomilostitev, ko je obtoženčeva glava že na rabljevem tnalu.

Vlade se seveda temeljito pripravljajo, da bi zaščitile civilno prebivalstvo, če bi se kdaj zgodilo najhujše. Švedi marljivo kopljejo v granit velika podzemna mravljišča, kamor spravljajo bolnišnice, tovarne, mesta in letališča. Bonnska vlada je že nakupila dva milijona in pol škatlic pomirjevalnih sredstev, da bi jih razdelili osebam, citiramo, »katerih vedenje bi bilo tako, da bi mogli iz njega sklepati, da so postale nevarne sebi ali drugim«. Nam, ki nas je usoda postavila v območje brezskrbnega Mediterana, ostaja za tegobe radiacijske bolezni staro in častitljivo zdravilo. Ko bo napočila ura »velike stiske«, bodo lekarne delile bolniškim zavarovanjem — aspirin. Ni težko predvidevati, da bo vlada še pravočasno poskrbela za ustrezne pooblaščenke odloke. Potrebno bo seveda davčno potrdilo: najvišji letni dohodek za zastonske storitve bodo izjemoma dvignili na 15 milijonov. Državna zdravstvena služba si bo tokrat lahko privoščila potratnost: to bo namreč njen zadnji izdatek.

(Konec)